

TARTU ÜLIKOOL

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Õpetajaameti väärtustamine ning õpetajate ja koolijuhtide töörahalolu

Äli Leijen ja Margus Pedaste
Tartu Ülikool

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Kaasrahastas
Euroopa Liidu programm
„Erasmus+”

Õpetajaameti tajutud väärtustamine ühiskonnas

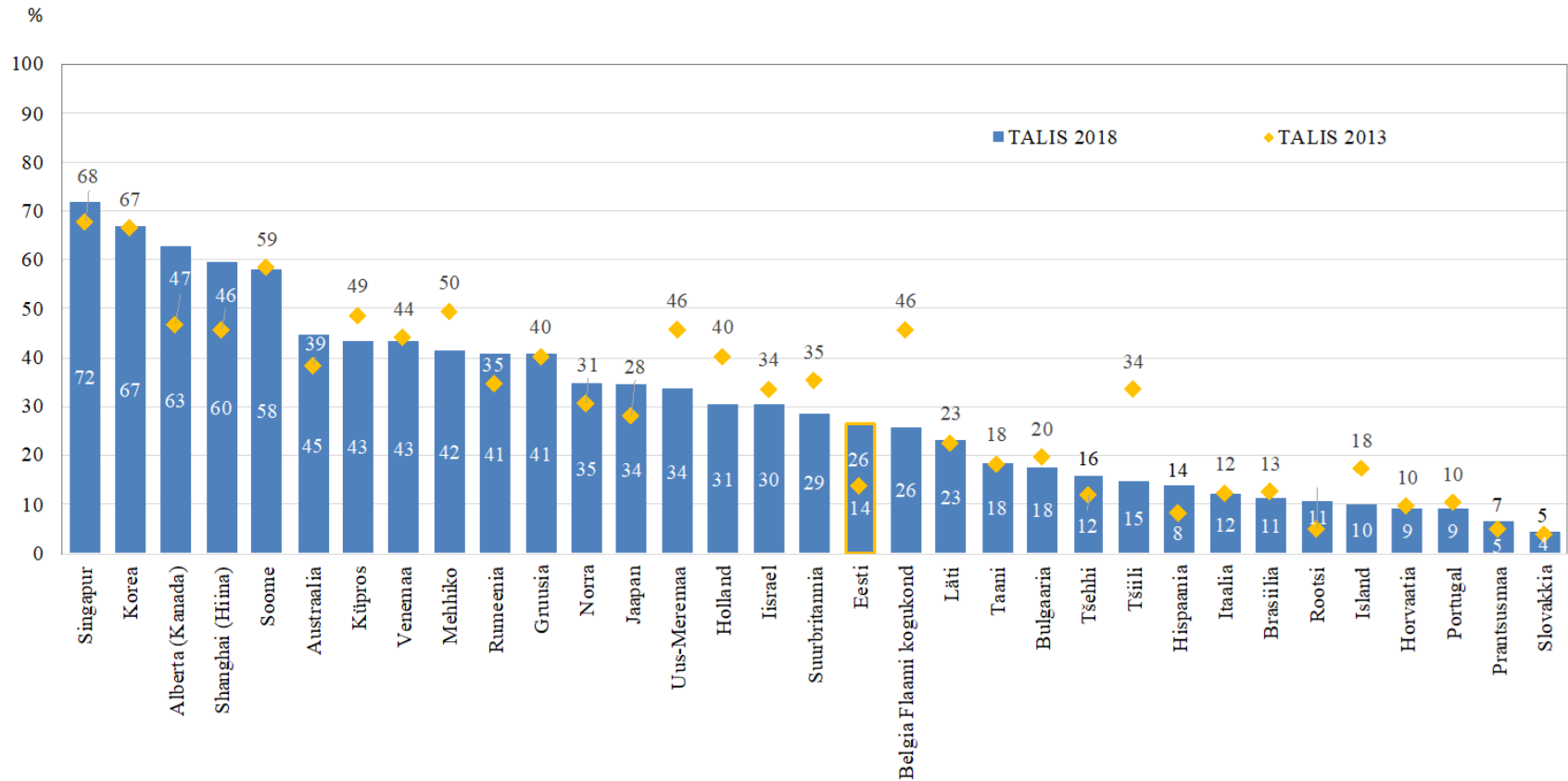

Peamised tulemused

- Õpetajaameti tajutud väärtustamine on Eesti ühiskonnas 2018. aastal oluliselt kõrgem kui 2013. aastal. **26% õpetajatest** leiab, et õpetajaamet on ühiskonnas väärtustatud. Kõrgemalt tajuvad õpetajaameti väärtustatust alla 30-aastased õpetajad (38%).
- Eesti koolijuhtide hinnangud on tõusnud veelgi enam – 28 protsendipunkti. 2013. aastal leidis vaid 12% Eesti **koolijuhtidest** ja 2018. aastal **40%**, et õpetajaamet on ühiskonnas väärtustatud.

Õpetajate tajutud väärtustamine ühiskonnas – TALIS 2018 ja TALIS 2013 võrdlus

Millest sõltub väärtustamine?

- + kõrgem töörahulolu
- + õpetajate väärtustamine teiste poolt
- + õpetajate ettevalmistus
- + vähe stressi seoses õppetöö korraldamisega
- + rohkem aega isiklikuks eluks

- Ei sõltu märkimisväärselt kooli tunnustest, sh kooli kliima

Töoga rahulolu

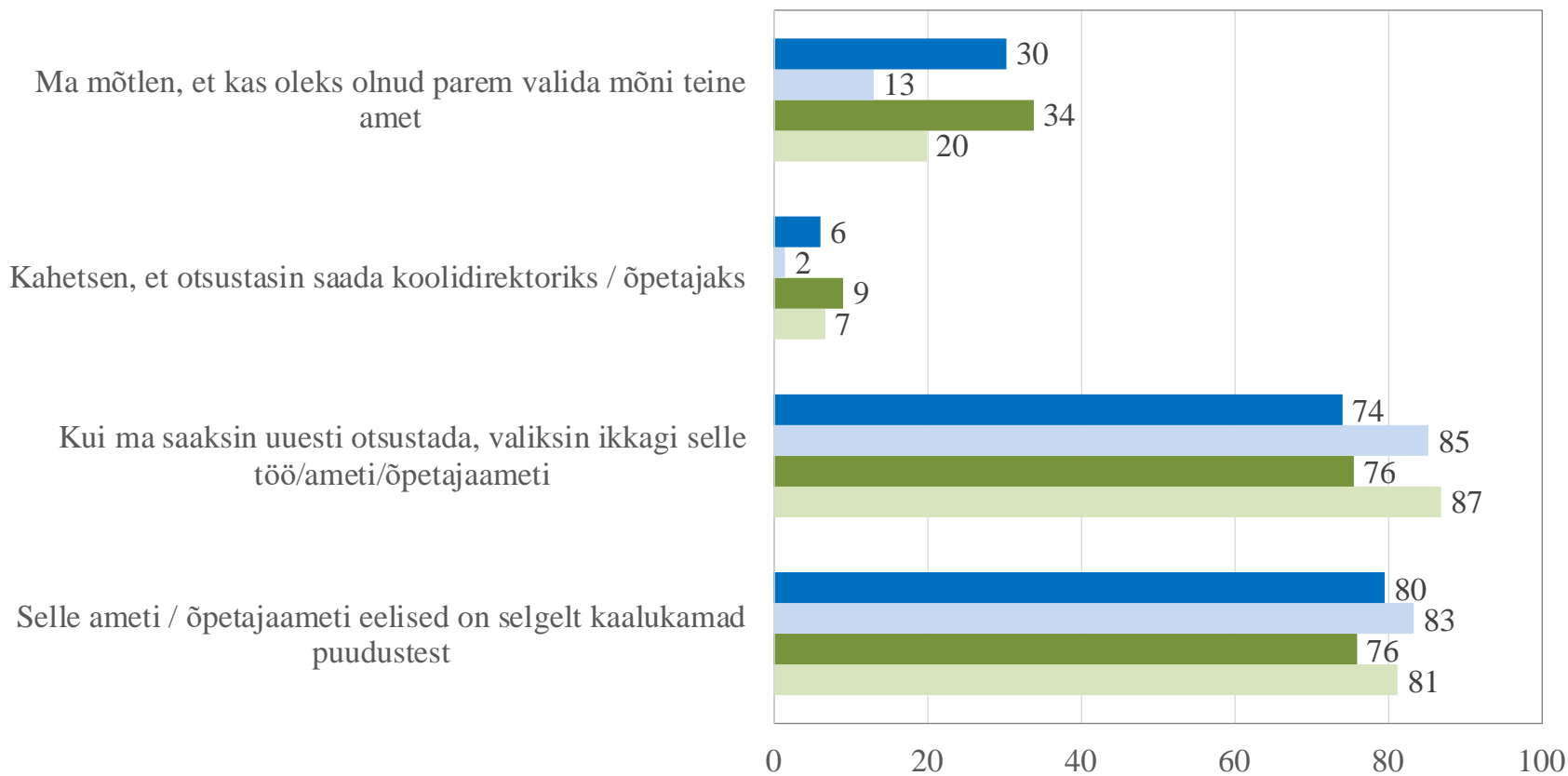
Peamised tulemused

- Eesti õpetajate ja koolijuhtide töörahulolu on suhteliselt kõrge. Kolmanda kooliastme **õpetajatest 80% ja koolijuhtidest 83%** leiavad, et nende ameti **eelised** on selgelt **kaalukamad puudustest**.
- Eesti õpetajate **tööga rahulolu on kasvanud** 2013. ja 2018. aasta võrdluses kõigi väidete põhjal. Sellega eristuvad Eesti õpetajad teistest TALISE riikidest ja piirkondadest koos Rootsi õpetajatega.
- Ka **töökeskkonna** osas on Eesti õpetajate hinnangud **paranenud**.
- Eesti **koolijuhtide** hinnangud oma ametile ja töökeskkonnale kahe andmekogumise võrdluses **muutunud ei ole**.

Õpetajate ja koolijuhtide rahulolu oma ametiga

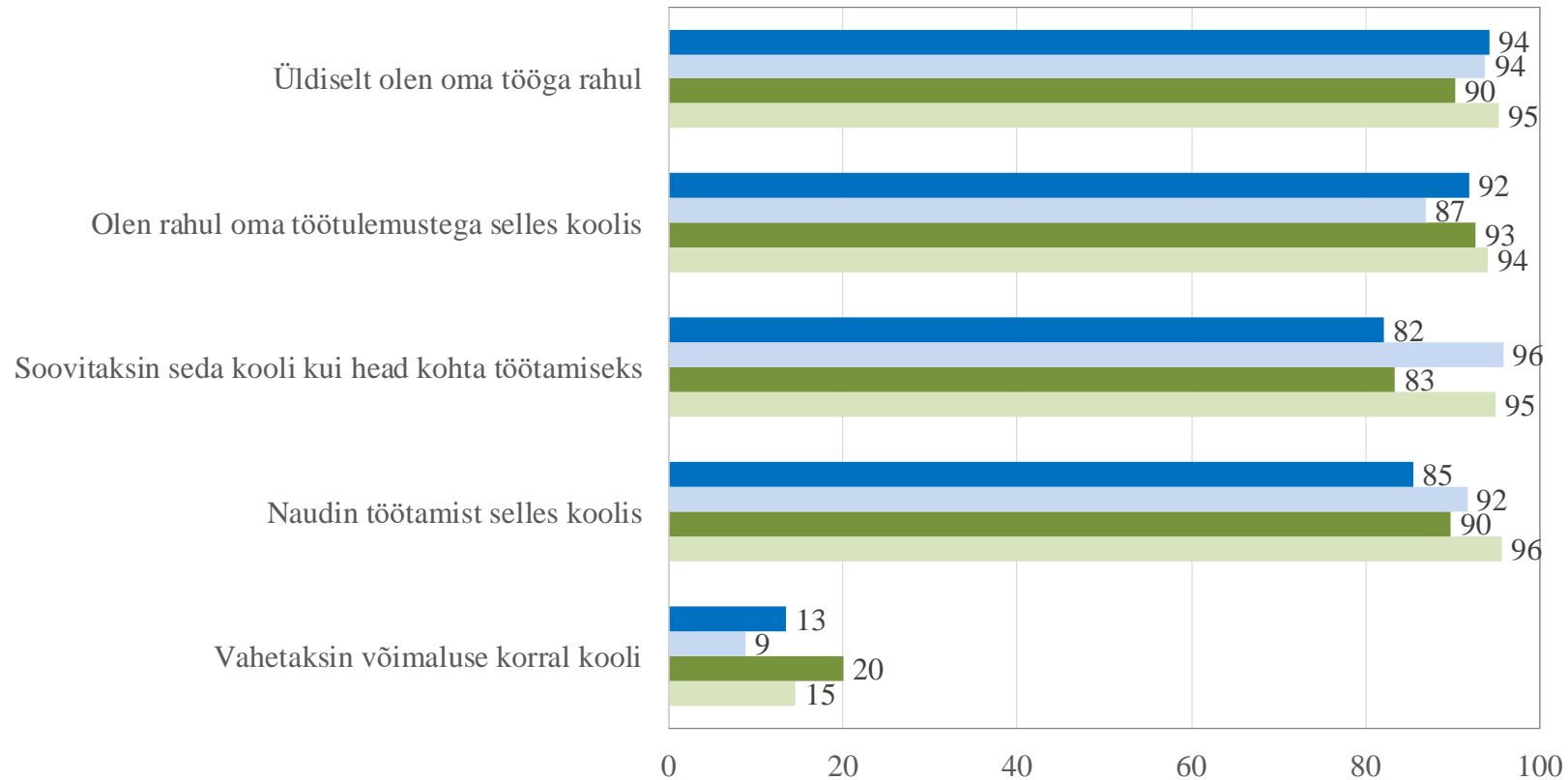
■ Eesti õpetajad ■ Eesti koolijuhid ■ OECD õpetajad ■ OECD koolijuhid %

Õpetajate ja koolijuhtide rahulolu oma töökeskkonnaga

■ Eesti õpetajad ■ Eesti koolijuhid ■ OECD õpetajad ■ OECD koolijuhid

%

Millest sõltub tööga rahulolu?

Õpetajatel

- + vähe stressi
- + hea vaimne tervis
- + suutlikkus oma tööga hakkama saada
- + läbitud õpingud
- + sisemine motivatsioon
- + rahulolu töötasuga

Koolijuhtidel

- + nauding oma koolis töötamisest
- + enda võimekusega rahulolu
- + töötingimustega rahulolu
- + rahulolu töötasuga

Töoga seotud stress

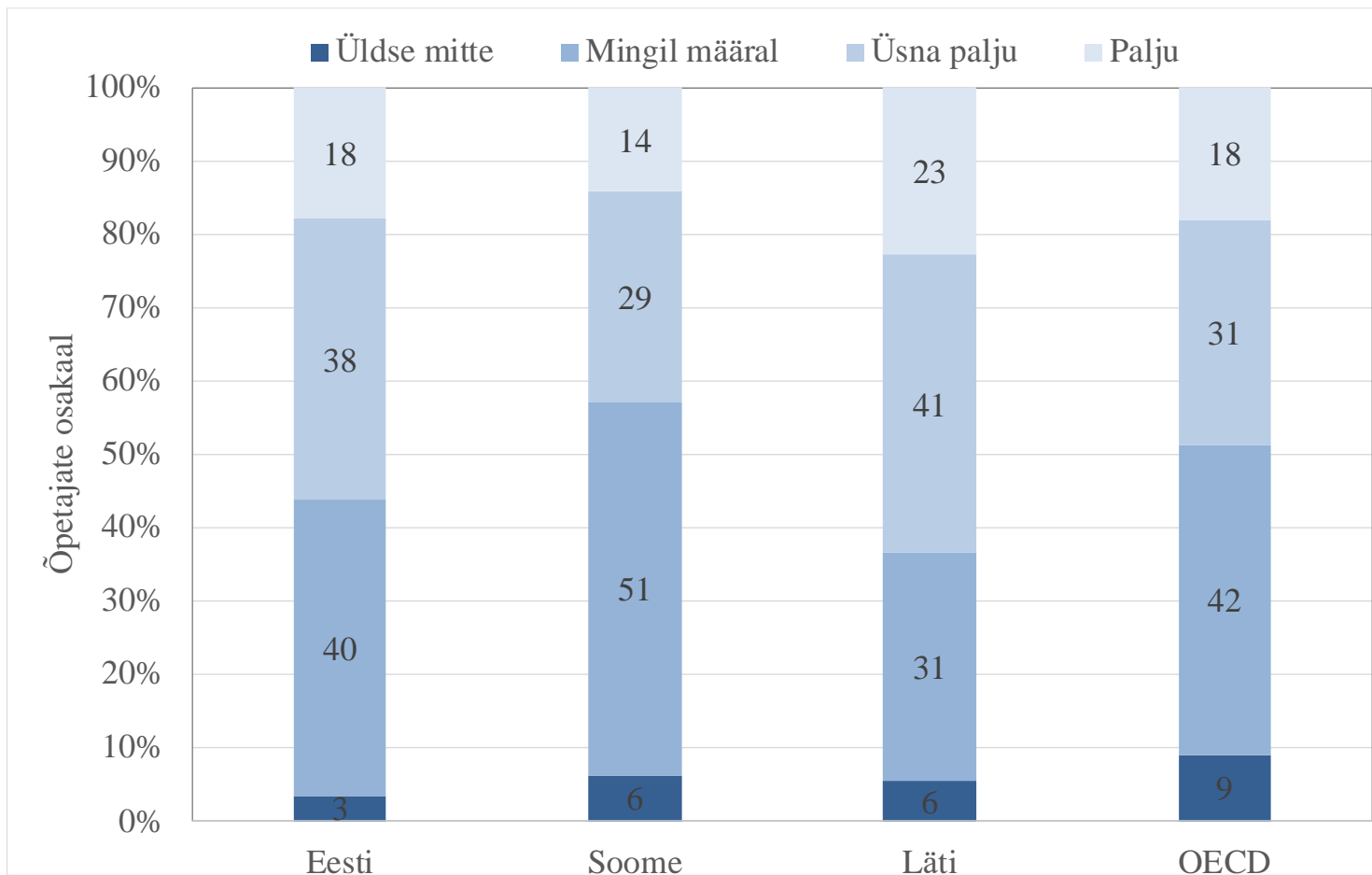

Peamised tulemused

- Eesti kolmanda kooliastme õpetajatest tajuvad tööl **palju stressi 18%**. Stress on suurem noortel õpetajatel – alla 30-aastastest tajub palju stressi 25%.
- **Õpetajate** suurim stressiallikas on **vastutuse võtmine õpilaste tulemuslikkuse eest** (46%). Kui OECD riikides keskmiselt on suurimaks stressiallikaks liigne administratiivtöö (49%), siis Eestis on see oluliselt vähem tähtis (30%).
- **Koolijuhtide** suurim stressiallikas on **liigne administratiivtöö** (57%) nagu ka OECD riikides keskmiselt (69%).

Tööstressi tajumine õpetajate poolt

Millega seostub kõrge tööstressi tajumine?

- Ootuspäraselt ilmneb TALIS uuringu riikide ja piirkondade puhul enamasti ka seos tööstressi ja töökeskkonna rahuolu koondindeksi ja õpetajate enesetõhususe vahel. Eestis on see seos aga erandlikult nõrk ja ei ole statistiliselt oluline.
- See näitab, et Eesti õpetajate puhul ei ole tööstressi allikaks enamasti töökeskkond ja nende usk enda tööga hakkamasaamisesse.

Õpetaja kutsekindlus

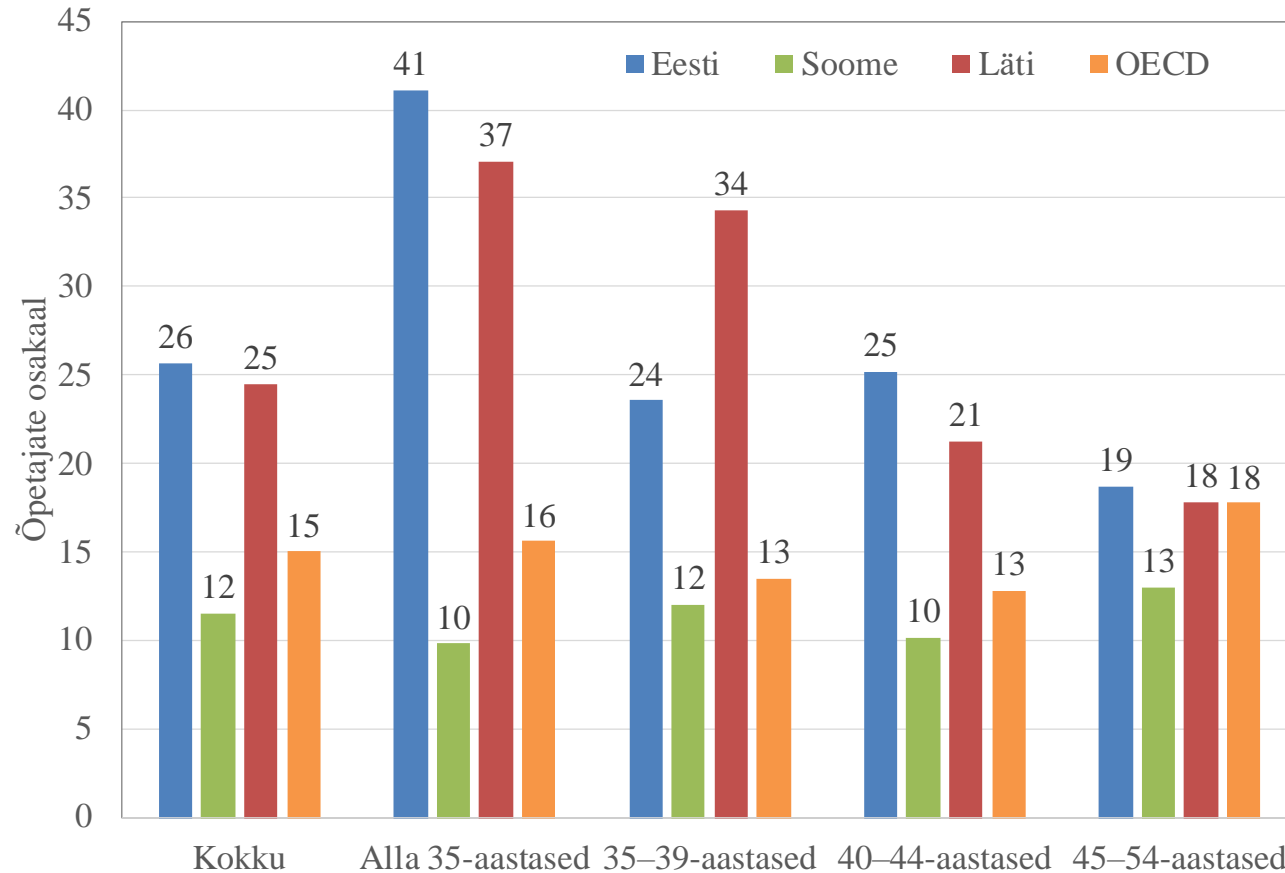

Peamine tulemus

- Alla **35-aastastest** kolmanda kooliastme **õpetajatest 41%** soovivad koolis töötada vaid **kuni viis aastat**. Neid on rohkem kui üheski teises TALIS uuringus osalenud riigis või majanduspiirkonnas.

Õpetajate osakaal, kes soovivad veel õpetajana töötada kuni viis aastat

Millest sõltub kutsekindlus?

Õpetajatel

- + professionaalset arengut toetavate tegevuste mitmekesisus
- + **väline ja sisemine** motivatsioon

Kuni 35-aastastel õpetajatel

- + õpetajaeriala esimeseks valikuks
- + pedagoogilise hariduse olemasolu
- + **väline** motivatsioon
- + professionaalset arengut takistavate tegurite puudumine

Soovitused

- Soovitame kaaluda õpetaja **karjääriredeli loomist** kutsesüsteemi baasil ja pakkuda nii uutele kui ka kogunud õpetajatele riiklikke toetusi (nt õppetöövaba õppeperioodi võtmiseks, asendusõpetaja tasustamiseks, professionaalse õpikogukonna käivitamiseks), mis tõstaks juba koolis töötavate õpetajate kutsekindlust, töörahulolu ja avardaks professionaalse arengu võimalusi.
- On oluline, et uue karjäärimudeli rakendamiseks eraldatakse koolidele ka täiendavad **rahalised vahendid**, mille abil oleks võimalik õpetajate töötasu sõltuvalt nende vastutusest ja ülesannetest diferentseerida.

Soovitused

- Kui 2013. aasta TALIS uuringu tulemuste põhjal võeti Eestis tugevalt fookusesse õpetajaameti väärtustamine ühiskonnas, siis 2018. aasta tulemuste põhjal tuleb lähenevatel aastatel enam tegeleda **töötavate õpetajate motiveerimisega**.
- Eesti haridussüsteem **ei ole jätkusuutlik, kui 41% alla 35-aastastest õpetajatest** lähema viie aasta jooksul ametist **lahkuks**, kuna lisaks neile lahkuvad süsteemist ka suur hulk pensionile suunduvaid õpetajaid.

